

Grozījumi:

MK 02.07.2013. noteikumi Nr.365 / LV, 158 (4964), 15.08.2013. / Stājas spēkā 16.08.2013.

MK 27.03.2018. noteikumi Nr.190 / LV, 76 (6162), 17.04.2018. / Stājas spēkā 18.04.2018.

Ministru kabineta noteikumi Nr.50

Rīgā 2012.gada 10.janvārī (prot. Nr.2 31.§)

Vietvārdu informācijas noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Ģeotelpiskās informācijas likuma 18.panta pirmo daļu
un Valsts valodas likuma 18.panta piekto daļu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka vietvārdu (vietu nosaukumu jeb toponīmu) veidošanas, piešķiršanas, apstiprināšanas, uzkrāšanas, publiskošanas, izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības kārtību.

2. Adresācijas objektu nosaukumu veidošanas un piešķiršanas īpašo kārtību, kā arī attiecīgās informācijas reģistrācijas un aprites kārtību nosaka normatīvie akti adresācijas jomā.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

II. Vietvārdu veidošanas pamatprincipi

3. Vietvārdus Latvijā veido latviešu valodā atbilstoši latviešu valodas normām.

4. Vietvārdam var būt šāds statuss:

4.1. oficiāls vietvārds – ģeogrāfiskā objekta nosaukums, kas tam piešķirts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

4.2. oficiāls vietvārda paralēlnosaukums – praksē lietots cits vietvārds, kas piešķirts ģeogrāfiskajam objektam normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un kuru var lietot kopā ar oficiālo vietvārdu (turpmāk – oficiāls paralēlnosaukums);

4.3. neoficiāls vietvārds – ģeogrāfiskā objekta nosaukums, kas neatbilst šo noteikumu 4.1. un 4.2.apakšpunktam, tai skaitā vietvārda reģionālās un lokālās formas.

5. Par oficiāliem vietvārdiem un oficiāliem paralēlnosaukumiem izvēlas tādus ģeogrāfisko objektu nosaukumus, kas:

5.1. iekļaujas latviskā kultūrvīdē, sekmē tās vērtību saglabāšanu un attīstību;

5.2. atbilst latviešu valodas un Latvijas vēstures tradīcijām;

5.3. atbilst labiem tikumiem.

6. Veidojot oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, saglabā attiecīgajam kultūrvēsturiskajam novadam raksturīgās vietējās vietvārdu formas, ja:

6.1. šādas formas ir reāli sastopamas;

6.2. tās nav pretrunā ar mūsdienu latviešu valodas normām un šo noteikumu prasībām.

7. Lībiešu vēsturiski apdzīvotajās teritorijās vietvārdus veido arī lībiešu valodā atbilstoši lībiešu valodas normām.

8. Privātpersonas oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu veidošanā iesniegumu likumā noteiktajā kārtībā sadarbojas ar šo noteikumu III nodaļā minētajām vietvārdu piešķirēj institūcijām. Priekšlikumus par oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu piešķiršanu, vietvārdu statusa maiņu un rakstības formas precizēšanu dabas objektiem privātpersonas iesniedz izvērtēšanai attiecīgajā pašvaldībā. Pašvaldība pieņem lēmumu par priekšlikuma tālāku virzību vai noraidīšanu, sniedzot pamatotu atbildi privātpersonai.

9. Jaunu vietvārdu veidošanā neizmanto ciparus, izņemot:

9.1. ielu un laukumu nosaukumus;

9.2. ēku numurus ielās un ciemos.

10. Vietvārdu veidošanā neizmanto vārdā neiekļautus burtus.

11. Dokumentos un kartēs, kas ir citās latīņalfabētiskās rakstības valodās, Latvijas vietvārdus raksta atbilstoši latviešu valodas pareizrakstības normām. Izņēmumi pieļaujami:

11.1. pārrobežu ģeogrāfisko objektu nosaukumu rakstībā;

11.2. ja objekta precīzākai identificēšanai nepieciešams pievienot attiecīgajā valodā tradicionāli lietotu no latviešu valodas nosaukuma atšķirīgu nosaukumu.

12. Latvijā sagatavotos dokumentos un kartēs, kas nav latīņalfabētiskās rakstības valodās, Latvijas vietvārdus raksta saskaņā ar attiecīgās valodas īpašvārdu atveides noteikumiem transkribētā vai transliterētā formā.

13. Kartēs, vietvārdu vārdnīcās, katalogos un vietvārdu informācijas sistēmās var pievienot papildinformāciju par attiecīgā vietvārda izrunas īpatnībām.

14. Izrunā un rakstībā sakrītīgi oficiālie vietvārdi un oficiālie paralēlnosaukumi nav pieļaujami šādiem viena veida ģeogrāfiskajiem objektiem:

14.1. apriņķiem;

14.2. novadiem;

14.3. pilsētām;

- 14.4. lidostām;
- 14.5. ostām;
- 14.6. novadā – teritoriālajām vienībām;
- 14.7. teritoriālajā vienībā – adresācijas objektiem un viena veida dabas objektiem.

15. Ārvalstu vietvārdus latviešu valodā atveido atbilstoši Valsts valodas likuma prasībām un citvalodu īpašvārdu atveides noteikumiem (norādījumiem par citvalodu īpašvārdu atveidi un pareizrūnu latviešu literārajā valodā). Tradicionāli atveidoto ārvalstu vietvārdu sarakstu sastāda Valsts valodas centrs.

16. Pēc personas rakstiska (arī elektroniski vai tiešsaistē iesniegta) pieprasījuma Valsts valodas centrs 10 darbdienų laikā sniedz ekspertu atzinumu par vietvārda atbilstību šo noteikumu prasībām un, ja nepieciešams, informē par to attiecīgo pašvaldību. Atzinumu sagatavo Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas Vietvārdu apakškomisija. Valsts valodas centra atzinums ir saistošs šo noteikumu III nodaļā minētajām vietvārdu piešķirēj institūcijām.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

16.¹ Vietvārdu piešķirēj institūcijām ir pienākums iesniegt Valsts valodas centrā atzinuma saņemšanai lēmuma projektu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu. Atzinumu Valsts valodas centrs sniedz šo noteikumu 16. punktā minētajā termiņā un kārtībā.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

III. Vietvārdu piešķiršanas un apstiprināšanas kārtība

17. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus ģeogrāfiskajiem objektiem piešķir un apstiprina vietvārdu piešķirēj institūcijas.

18. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir šādiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

- 18.1. administratīvajām teritorijām un to teritoriālā iedalījuma vienībām;
- 18.2. apdzīvotām vietām;
- 18.3. citiem adresācijas objektiem, izņemot telpu grupas un tādas adresācijas objektus, kuru identificēšanai lieto tikai numurus;
- 18.4. valsts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām;
- 18.5. dabas objektiem, kuru viennozīmīgai identificēšanai nepieciešams vietvārds ar oficiālu statusu;
- 18.6. valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;
- 18.7. galvenajiem, reģionālajiem un vietējiem autoceļiem;
- 18.8. lidlaukiem un lidostām;
- 18.9. ostām un bākām;
- 18.10. sabiedriskā transporta pieturām;
- 18.11. vēsturiski apdzīvotām teritorijām un citiem cilvēka radītiem mūsdienu vai vēsturiski pastāvējušiem ģeogrāfiskajiem objektiem (piemēram, parkiem, tiltiem, peldvietām, kapsētām, mežniecībām, vietējas nozīmes dabas, vēstures un kultūras pieminekļiem), ja tas nepieciešams attiecīgā objekta viennozīmīgai identificēšanai.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

19. Šo noteikumu 18.punktā neminētiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, ja tas nepieciešams, lai viennozīmīgi identificētu attiecīgo objektu vai saglabātu objekta kultūrvēsturiski nozīmīgo nosaukumu.

20. Republikas pilsētām un apriņķiem, novadiem, novada pilsētām un novada pagastiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina (nosaka citu statusu) un rakstības formu precizē Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteiktajā kārtībā.

21. Ciemiem un viensētām oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē attiecīgās pašvaldības dome, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

22. Šo noteikumu 18.7. un 18.9.apakšpunktā minētajiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē atbildīgā ministrija, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu. Šo noteikumu 18.9. un 18.10.apakšpunktā minētajos gadījumos atbildīgā ministrija lēmuma projektu saskaņo ar vietējo pašvaldību.

23. Atbildīgā ministrija, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu un attiecīgo jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saskaņojot priekšlikumu ar vietējo pašvaldību, piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu šādiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

23.1. Kultūras ministrija – valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem;

23.2. Satiksmes ministrija:

23.2.1. publiskā transporta objektiem (galvenajiem, reģionālajiem un vietējiem autoceļiem, lidostām, lidlaukiem, ostām un bākām);

23.2.2. dabas objektiem, kas ir būtiski jūras navigācijai un kurus iekļauj oficiālajā navigācijas izdevumā "Ugunis un zīmes Latvijas Republikas ūdeņos". Šo objektu oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus pirms piešķiršanas saskaņo ar valsts aģentūru "Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra" (turpmāk – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra);

23.3. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – derīgo izrakteņu ieguves karjeriem;

23.4. Zemkopības ministrija – mežniecībām.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

24. Pašvaldības, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu, piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, maina vietvārdu statusu un precizē to rakstības formu šādiem to teritorijā esošiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

24.1. adresācijas objektiem, kas noteikti normatīvajos aktos adresācijas jomā;

24.2. pilsētu daļām, ciemu daļām, dīķiem, mākslīgajām ūdenskrātuvēm, mazajām hidroelektrostacijām, parkiem, kapsētām, nekustamajiem īpašumiem;

24.3. pārējiem cilvēka radītiem mūsdienai vai vēsturiski pastāvējušiem ģeogrāfiskajiem objektiem, tai skaitā vietējas nozīmes dabas, vēstures un kultūras pieminekļiem, kā arī vēsturiski apdzīvotām teritorijām.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

25. Republikas pilsētu pašvaldības vai plānošanas reģioni piešķir oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus pieturvietām atbilstoši sabiedriskā transporta pakalpojumu nozari regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei. Dzelzceļa staciju un pieturas punktu oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus

piešķir publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras objektus regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

26. Šo noteikumu 18.3. apakšpunktā minētajiem ģeogrāfiskajiem objektiem oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē attiecīgā pašvaldība, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

27. Šo noteikumu 18.5.apakšpunktā minētajiem dabas objektiem (izņemot šo noteikumu 23.2.2.apakšpunktā minētos objektus) oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus piešķir, vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, pamatojoties uz Valsts valodas centra atzinumu.

28. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus ģeogrāfiskajiem objektiem piešķir, kā arī vietvārdu statusu maina un rakstības formu precizē atbilstoši normatīvajiem aktiem un saskaņā ar vietvārdu piešķirēj institūcijas lēmumu:

28.1. pēc attiecīgās vietvārdu piešķirēj institūcijas iniciatīvas;

28.2. pamatojoties uz valsts iestādes vai pašvaldības rakstisku iesniegumu.

29. Vietvārdu piešķirēj institūcija nav tiesīga pieņemt lēmumu par oficiāla vietvārda vai oficiāla paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu, ja:

29.1. priekšlikums ir pretrunā ar šo noteikumu prasībām attiecībā uz oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu un šo faktu apliecina Valsts valodas centra atzinums;

29.2. objekts, kuram ierosināts piešķirt oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu, nav viennozīmīgi identificējams;

29.3. objekta pašreizējais nosaukums pilnībā atbilst šo noteikumu prasībām;

29.4. vietvārds ir iekļauts šo noteikumu 81.2.apakšpunktā minētajā sarakstā un tam ir piešķirts oficiāls statuss;

29.5. citos objektīvi pamatotos gadījumos.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

30. Vietvārdu piešķirēj institūcijas lēmumā par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu iekļauj šādas ziņas:

30.1. pašreizējo vietvārdu (ja tāds ir) pilnā rakstības formā bez saīsinājumiem;

30.2. piešķiramo oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu vai precizēto oficiālo vietvārdu vai oficiālo paralēlnosaukumu pilnā rakstības formā bez saīsinājumiem, bet, ja maina vietvārda statusu, – jauno vietvārda statusu;

30.3. citus attiecīgā ģeogrāfiskā objekta nosaukumus (ja tādi ir);

30.4. ģeogrāfiskā objekta administratīvi teritoriālo piederību;

30.5. ģeogrāfiskā objekta veida norādi;

30.6. informāciju, kas ļauj precīzi identificēt (lokalizēt) attiecīgo ģeogrāfisko objektu, – koordinātas vai uz kartogrāfiskas pamatnes atzīmētu objekta atrašanās vietu;

30.7. pamatojumu oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanai, vietvārda statusa maiņai vai rakstības formas precizēšanai;

30.8. citu informāciju, ja tā ir nozīmīga oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma izvēlei un piešķiršanai, vietvārda statusa maiņai vai rakstības formas precizēšanai.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

31. Vietvārdu piešķirējinstītūcija pēc šo noteikumu 28.punktā minēto institūciju priekšlikuma:

31.1. šo noteikumu 22., 26. un 27. punktā minētajā gadījumā iesniedz Valsts valodas centrā atzinuma saņemšanai lēmuma projektu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu;

31.2. pieņem lēmumu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu un piecu darbdienu laikā saskaņā ar šo noteikumu 61.punktu paziņo minēto lēmumu Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

32. Ja vietvārdu piešķirējinstītūcija konstatē jau piešķirta vai piešķirama oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma neatbilstību šo noteikumu prasībām, tā 30 dienu laikā atbilstoši kompetencei:

32.1. pieņem lēmumu par vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu;

32.2. ierosina citai institūcijai veikt šā vietvārda statusa maiņu vai precizēt tā rakstības formu.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

33. Valsts iestādes vai pašvaldības priekšlikumus par oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu piešķiršanu dabas objektiem, vietvārdu statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu iesniedz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrā rakstiski. Priekšlikumā norāda šo noteikumu 30. punktā minēto informāciju.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

34. *(Svītrots ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)*

35. Atzinumu par priekšlikumu, kas saistīts ar oficiālā vietvārda un oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu ģeogrāfiskajiem objektiem, Valsts valodas centrs sniedz 10 darbdienu laikā, par to rakstiski informējot priekšlikuma iesniedzēju, attiecīgo piešķirējinstītūciju un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

36. Vietvārdu piešķirējinstītūcijas ir tiesīgas pieprasīt veikt labojumus piecu darbdienu laikā, ja to piešķirtie oficiālie vietvārdi vai oficiālie paralēlnosaukumi nav precīzi atspoguļoti valsts informācijas sistēmās, valsts un pašvaldību normatīvajos aktos, valsts kartēs un publiski pieejamā informācijā.

37. Piešķirot oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, mainot vietvārdu statusu vai precizējot to rakstības formu, vietvārdu piešķirējinstītūcijas:

37.1. ievēro šādus principus:

37.1.1. viena veida ģeogrāfiskajiem objektiem nepiešķir izrunā un rakstībā sakrītīgus nosaukumus (atbilstoši šo noteikumu 14.punktam);

37.1.2. adresācijas objektu nosaukumos personas vārdu un uzvārdu iekļauj pēc pozitīva atzinuma saņemšanas no Valsts valodas centra.

37.2. priekšroku dod:

37.2.1. latviskas vai lībiskas cilmes vietvārdam;

37.2.2. vietvārdam, kurš nerada pārpratumus attiecīgā ģeogrāfiskā objekta viennozīmīgā identificēšanā;

37.2.3. attiecīgā kultūrvēsturiskā novada tradīcijām atbilstošam vietvārdam;

37.2.4. objekta senākajam nosaukumam, ko vēl zina un lieto vietējie iedzīvotāji, ja tas atbilst šo noteikumu 37.2.2.apakšpunktā minētajām prasībām;

37.2.5. vietvārdam, kas iespējami precīzi raksturo attiecīgā ģeogrāfiskā objekta īpatnības vai tā atrašanās vietu;

37.2.6. labskanīgam vietvārdam.

(Grozīts ar MK 27.03.2018. noteikumiem Nr. 190)

38. Izvēloties oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus nekustamajiem īpašumiem, vietvārdu piešķirējinstītūcijas ievēro šādus principus:

38.1. apvienojot vairākus nekustamos īpašumus, par jaunā īpašuma oficiālo nosaukumu izvēlas vienas šā īpašuma daļas nosaukumu. Ja oficiālie vietvārdi vai oficiālie paralēlnosaukumi nepieciešami arī jaunā īpašuma daļām, saglabā šo ģeogrāfisko objektu līdzšinējos nosaukumus, vienam vai vairākiem no tiem pievienojot diferencētālvārdu;

38.2. sadalot nekustamo īpašumu:

38.2.1. nekustamā īpašuma daļai, uz kuras atrodas dzīvojamās ēkas, saglabā sākotnējo nosaukumu;

38.2.2. atdalīto nekustamā īpašuma daļu nosaukumus atvasina no sākotnējā nosaukuma.

39. Ja vietvārdu piešķirējinstītūcija uzskata, ka objektam jāpiešķir arī oficiālais paralēlnosaukums, nepieciešams Valsts valodas centra atzinums. Valsts valodas centrs atzinumu sniedz šo noteikumu 16. punktā noteiktajā termiņā un kārtībā.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

40. Ģeogrāfiskajam objektam piešķir tikai vienu oficiālo vietvārdu. Ja vietvārdu piešķirējinstītūcija objektam piešķir oficiālo paralēlnosaukumu, to var lietot iekavās aiz oficiālā vietvārda. Oficiālos paralēlnosaukumus apkopo Vietvārdu datubāzē, bet neregistrē Valsts adrešu reģistrā.

41. Ģeogrāfisko objektu oficiālos paralēlnosaukumus ģeotelpiskajos datos var grafiski atdalīt ar slīpsvītru vai norādīt jaunā rindā zem oficiālā vietvārda.

42. Oficiālie paralēlnosaukumi nav pieļaujami adresācijas objektiem, izņemot ciemus un šo noteikumu 43.punktā paredzētos gadījumus.

43. Oficiālie paralēlnosaukumi pieļaujami, ja:

43.1. paralēlnosaukums ir lībiešu valodā;

43.2. otrs vietvārds ir kultūrvēsturiski nozīmīgs;

43.3. paralēlnosaukums ir oficiālā vietvārda vietējā, attiecīgajam kultūrvēsturiskajam novadam raksturīgā formā;

43.4. paralēlnosaukums nodrošina objekta labāku atpazīšanu.

44. Ārvalstu ģeogrāfisko objektu nosaukumu oficiālos atveidojumus latviešu valodā apstiprina un to statusu maina Valsts valodas centrs.

IV. Vietvārdu uzkrāšanas un publiskošanas kārtība

45. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus publisko. Katrai vietvārdu piešķirējinstīcijai ir pienākums nodrošināt tās piešķirto oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu pieejamību lietotājiem.

46. Vietvārdu informāciju padara publiski pieejamu:

46.1. apkopojot un publicējot to vietvārdu katalogos, vārdnīcās un kartēs;

46.2. brīvpieejas tīmekļa vietnēs;

46.3. pēc privātpersonas vai iestādes pieprasījuma – nodrošinot tai pieeju datiem šajā nodaļā noteiktajā kārtībā.

47. Oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu katalogi un vārdnīcas ģeogrāfiski un lingvistiski reglamentē un paskaidro oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu lietošanu. Šie izdevumi var sniegt informāciju arī par attiecīgo ģeogrāfisko objektu neoficiālajiem vietvārdiem.

48. Kartēm atbilstošie vietvārdu katalogi skaidro un papildina kartēs attēloto vietvārdu informāciju un tiek sagatavoti atbilstoši konkrētiem karšu izdevumiem.

49. Vietvārdu katalogos iekļauj vismaz šādus datus: vietvārds un norāde par atbilstošā ģeogrāfiskā objekta veidu un atrašanās vietu. Vietvārdu katalogos var iekļaut arī svarīgākos vietvārda formas variantus un citus objekta nosaukumus (ja tādi ir).

50. Vietvārdu vārdnīcās iekļauj gan šo noteikumu 49.punktā minētos datus, gan arī valodniecisku, ģeogrāfisku un vēsturisku informāciju par vietvārdu un tam atbilstošo ģeogrāfisko objektu.

51. Vietvārdu informāciju apkopo:

51.1. Valsts zemes dienests – Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmā adresācijas objektu uzskaitē;

51.2. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra – Vietvārdu datubāzē ģeodēziskās un kartogrāfiskās darbības veikšanai un pētījumiem lietišķās toponīmikas jomā.

52. Vietvārdu datubāzē uzkrāj un apkopo vietvārdu informāciju par šādiem ģeogrāfiskajiem objektiem:

52.1. administratīvās teritorijas un teritoriālās vienības;

52.2. apdzīvotās vietas (pilsētas, ciemi, viensētas), kā arī apdzīvoto vietu daļas un viensētu grupas bez oficiāli piešķirta statusa;

52.3. ēkas un būves, tai skaitā ražošanas un sabiedriskie objekti, transporta infrastruktūras objekti (piemēram, lidostas, lidlauki, ostas, pieturas, bākas), hidrotehniskas un inženiertehniskas būves, kapsētas, dievnami, piemiņas vietas, kuru nosaukumi izmantojami ģeodēziskās un kartogrāfiskās darbības veikšanai;

52.4. kultūrvēsturiskie objekti;

52.5. dabas objekti;

52.6. citi objekti, kuru nosaukumi nepieciešami ģeodēziskās un kartogrāfiskās informācijas sagatavošanai un pētījumiem lietišķās toponīmikas jomā.

53. Vietvārdu datubāzē ietver šādu informāciju par vietvārdu:

53.1. vietvārds un vietvārda unikālais identifikators (rakstzīmju virkne, kas ļauj nekļūdīgi atpazīt elektroniskās datubāzes ierakstā glabājamo informāciju);

53.2. informācija par ģeogrāfisko objektu – objekta veids un objekta unikālais identifikators;

53.3. objekta administratīvā un teritoriālā piederība;

53.4. ģeogrāfiskās koordinātas vai precīzs objekta atrašanās vietas apraksts;

53.5. tā paša objekta citi nosaukumi, tai skaitā kļūdainie un novecojušie (ar attiecīgu norādi);

53.6. informācijas avots;

53.7. informācija par oficiālā vietvārda un oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu:

53.7.1. Valsts valodas centra atzinums (citāts vai atsauce un datums) (ja tāds ir);

53.7.2. informācija par normatīvo aktu vai lēmumu, ar kuru piešķirts vai apstiprināts oficiālais vietvārds vai oficiālais paralēlnosaukums, mainīts vietvārda statuss vai precizēta tā rakstības forma (attiecīgās vietvārdu piešķirēj institūcijas nosaukums, datums un publikācija).

54. Vietvārdu datubāzē var ietvert šādu papildinformāciju par vietvārdu:

54.1. ģeogrāfiskā objekta vēsturiskie nosaukumi (ar attiecīgu norādi);

54.2. ģeogrāfiska, valodnieciska un vēsturiska informācija par vietvārdu, arī tā izruna;

54.3. informācija par atbilstošo ģeogrāfisko objektu, arī objekta skaitliskie raksturlielumi un objekta stāvoklis;

54.4. cita informācija par vietvārdu (piemēram, attēli, audioieraksti), kas izmantojama vietvārda un attiecīgā ģeogrāfiskā objekta identificēšanai, pamatnosaukuma (pamatnosaukums ir vietvārds, kas tiek ieteikts oficiālai apstiprināšanai un (vai) lietošanai, ja objektam nav oficiāla vietvārda) vai vietvārda rakstības formas izvēlei.

55. Atbilstoši pieejamai informācijai Vietvārdu datubāzē norāda vietvārdu, kas ģeogrāfiskajam objektam izmantojams kā pamatnosaukums.

56. Vietvārdu datubāzes uzturēšanai izmanto:

56.1. normatīvos aktus, ar kuriem ģeogrāfiskajam objektam piešķirts oficiālais vietvārds vai oficiālais paralēlnosaukums vai mainīts vietvārda statuss;

56.2. vietvārdu piešķirēj institūciju lēmumus par oficiālā vietvārda un oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu un apstiprināšanu, vietvārda statusa maiņu un rakstības formas precizēšanu;

56.3. kartogrāfiskos un ģeodēziskos materiālus;

56.4. valsts informācijas sistēmas, kuras uztur vietvārdu informāciju;

56.5. Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas, Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta vai citu kompetentu institūciju lēmumus un atzinumus;

56.6. ģeogrāfiskos, valodnieciskos un vēsturiskos pētījumus vietvārdu jomā;

56.7. lauka apsekošanas materiālus.

57. Vietvārdu datubāzes bez maksas pieejamā informācija ir:

57.1. oficiālie vietvārdi un oficiālie paralēlnosaukumi, kā arī citi vietvārdi kopā ar šo noteikumu 53.punktā minēto informāciju par tiem – ar atsevišķa vietvārda atlases iespēju, kopā ar kartogrāfisko informāciju un saraksta veidā

pārlūka formā;

57.2. šo noteikumu 53.punktā un 54.1., 54.2. un 54.3.apakšpunktā minētā informācija par vietvārdu – ar atsevišķa vietvārda atlasas iespēju, saraksta veidā pārlūka formā un kopā ar kartogrāfisko informāciju.

58. Vietvārdu datubāzes informācija, kas pieejama par maksu saskaņā ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras publisko maksas pakalpojumu cenrādi, ir:

58.1. šo noteikumu 53.punktā un 54.1., 54.2. un 54.3.apakšpunktā minētā informācija par vietvārdu:

58.1.1. ar atsevišķa vietvārda atlasas iespēju lejupielādei tiešsaistes režīmā saraksta veidā vai datu kopas veidā;

58.1.2. kopā ar kartogrāfisko informāciju, izmantojot tīmekļa pakalpes;

58.2. pēc pasūtījuma sagatavota vietvārdu atlase un sakārtojumi.

59. Vietvārdu datubāzes informācijas uzturēšanai Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra bez maksas saņem piekļuvi tiešsaistes režīmā Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas datiem.

60. Vietvārdu piešķirēj institūcijas, izveidojot un uzturot valsts informācijas sistēmas, nodrošina Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai piekļuvi tiešsaistes režīmā vai izmantojot tīmekļa pakalpes.

61. Ja vietvārds nav apstiprināms ar ārējo normatīvo aktu vai nav reģistrējams citā valsts informācijas sistēmā, attiecīgā vietvārdu piešķirēj institūcija piecu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas par vietvārda piešķiršanu un apstiprināšanu, statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu iesniedz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrā šā lēmuma kopiju vai izrakstu.

62. Pašvaldība atbilstoši kompetencei pieņemtos lēmumus par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu un apstiprināšanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu piecu darbdienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas publicē pašvaldības tīmekļvietnē, norādot lēmuma pieņēmēju un lēmuma pieņemšanas datumu, kā arī šo noteikumu 30. punktā minēto informāciju.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

63. Pēc informācijas saņemšanas par vietvārda piešķiršanu un apstiprināšanu, statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra 30 darbdienu laikā:

63.1. iekļauj attiecīgo informāciju Vietvārdu datubāzē;

63.2. ja vietvārds neatbilst šo noteikumu 37.1.1.apakšpunktā, 39. un 40.punktā minētajām prasībām, to neiekļauj Vietvārdu datubāzē un par neatbilstību rakstiski informē attiecīgo vietvārdu piešķirēj institūciju un Valsts valodas centru;

63.3. ja vietvārds neatbilst citām šo noteikumu prasībām, to iekļauj Vietvārdu datubāzē un par neatbilstību rakstiski informē attiecīgo vietvārdu piešķirēj institūciju un Valsts valodas centru.

64. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra piešķirtā valsts budžeta finansējuma ietvaros nodrošina vietvārdu katalogu un vietvārdu vārdnīcu publicēšanu elektroniski un izdošanu papīra formā. Vietvārdu katalogi ietver Vietvārdu datubāzē apkopoto informāciju.

65. Vietvārdu vārdnīcas un katalogus Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra sagatavo un publicē arī pēc pasūtījuma atbilstoši apstiprinātajam publisko maksas pakalpojumu cenrādim.

66. Valsts valodas centrs nodrošina ārvalstu vietvārdu oficiālo un neoficiālo atveidojumu reģistrāciju Valsts valodas centra datubāzē un šīs informācijas pieejamību lietotājiem.

V. Vietvārdu izmantošanas kārtība

67. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus atbilstoši attiecīgo jomu regulējošajiem normatīvajiem aktiem lieto:

67.1. normatīvajos aktos;

67.2. iestāžu lietvedības dokumentos un oficiālajā informācijā;

67.3. valsts nozīmes reģistros;

67.4. valsts informācijas sistēmās un klasifikatoros;

67.5. plašsaziņas līdzekļos;

67.6. sabiedrības informēšanai paredzētajā atklātajā informācijā;

67.7. mācību līdzekļos un tūrisma ceļvežos (izņemot gadījumus, ja atbilstoši konkrētā mācību līdzekļa vai ceļveža specifikai nepieciešams lietot no oficiālajiem vietvārdiem atšķirīgus vietvārdus);

67.8. ceļa zīmēs;

67.9. ģeotelpiskajos pamatdatos, izņemot šo noteikumu 69.punktā minētos gadījumus.

68. Ja objektam ir oficiālais vietvārds un oficiālais paralēlnosaukums, sabiedrības informēšanai paredzētajā atklātajā informācijā, kartēs un ģeotelpiskajos pamatdatos norādāmi abi nosaukumi atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī šo noteikumu 47.punktā minētajiem katalogiem un vārdnīcām.

68.¹ Ja sabiedrības informēšanai paredzētajā atklātajā informācijā līdzās oficiālajam vietvārdam lieto arī oficiālo paralēlnosaukumu, oficiālajam vietvārdam ierāda galveno vietu, un formas ziņā tas nedrīkst būt mazāks vai šaurāks par oficiālo paralēlnosaukumu.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

69. Neoficiālos vietvārdus var lietot:

69.1. ja attiecīgajam ģeogrāfiskajam objektam oficiālais vietvārds un oficiālais paralēlnosaukums nav piešķirts;

69.2. speciālajās un tematiskajās kartēs;

69.3. visās kartēs līdzās oficiālajam vietvārdam un oficiālajam paralēlnosaukumam;

69.4. ja tādējādi tiek veicināta kultūrvēsturiski vērtīga vietvārda saglabāšana.

70. Neoficiālo vietvārdu lietošana sabiedrības informēšanai paredzētajā atklātajā informācijā nedrīkst maldināt sabiedrību.

71. Ja vietvārda rakstības forma tiek precizēta, īpašumtiesību dokumentos un personu apliecinošos dokumentos vietvārda ierakstu nemaina, ja vien to nepieprasa dokumenta īpašnieks vai personu apliecinoša dokumenta turētājs. Visos pēc precizēšanas sastādītajos dokumentos lieto vietvārda precizēto rakstības formu.

71.¹ Ja apdzīvotai vietai ir atcelts ciema statuss, bijušā ciema nosaukumu pieļaujams izmantot ciema vēsturiskās teritorijas apzīmēšanai. Pašvaldība bijušā ciema nosaukumu var izmantot:

71.¹ 1. šā ciema teritorijas apzīmēšanai;

71.¹ 2. sabiedriskā transporta pieturvietas nosaukuma veidošanai;

71.¹ 3. viensētu un citu bijušā ciema teritorijā esošo objektu nosaukumu veidošanai.
(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

72. Ģeogrāfiskā objekta nosaukumi ir juridiski identi, ja:

72.1. tie ir vienādi rakstīti;

72.2. to rakstībā ir atšķirības:

72.2.1. kas izriet no dažādu laikposmu pareizrakstības normām un rakstības tradīcijām;

72.2.2. kuru rašanās saistīta ar nosaukumu rakstības formas precizēšanu;

72.3. tie ir atšķirīgi nosaukumi, kas mainījušies, oficiāli pārdēvējot ģeogrāfisko objektu.

73. Ekspertu atzinumus par vietvārdu ģeotelpisko identitāti (par vietvārda saistību ar konkrētu ģeogrāfisko objektu un tā atrašanās vietu), pamatojoties uz rakstisku iesniegumu, sniedz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra tās rīcībā esošās informācijas apjomā.

VI. Vietvārdu saīsināto formu veidošanas un lietošanas kārtība

74. Oficiālos vietvārdus un oficiālos paralēlnosaukumus, ja nepieciešams, raksta saīsinātā formā (saīsinot vai izlaižot kādu no nosaukuma sastāvdaļām), ja nosaukuma saīsinātā forma nerada pārpratumus vai neapgrūtina attiecīgā ģeogrāfiskā objekta viennozīmīgu identificēšanu:

74.1. ceļa zīmēs un citās norādēs, ko izvietoj uz publiskās infrastruktūras objektiem;

74.2. uz ielu un māju nosaukumu plāksnītēm;

74.3. pasta sūtījumu adresēs (atbilstoši noteikumiem par kārtību, kādā adresāta un sūtītāja adreses norādāmas uz pasta sūtījuma);

74.4. ģeotelpiskajos datos, tai skaitā kartēs un plānos.

75. Ja vietvārdu norādēs ģeotelpiskajos datos vai dokumentos tehnisku iemeslu dēļ nav iespējams izvietot pilnu salikto nosaukumu un saīsinātais nosaukums nerada pārpratumus, atbilstoši vispārpieņemtajiem saīsinājumu veidošanas principiem latviešu valodā veido vietvārdu saīsinātās formas (piemēram, *Lielais Baltezers* – *L. Baltezers*; *Lielā Jugla* – *L. Jugla*; *Lielie Sīmaņi* – *L. Sīmaņi*; *Mazais Baltezers* – *M. Baltezers*; *Mazā Jugla* – *M. Jugla*; *Mazie Andžāni* – *M. Andžāni*).

76. Vietvārdu saīsinātās formas veido, izmantojot tradicionālos saīsinājumus (pielikums).

77. Veidojot vietvārdu saīsinātās formas, saīsinājumu un vietvārdu atdala ar atstarpi, nevis savieno ar defisi (piemēram, saliktā nosaukuma *Kalna Rēzēni* saīsinātā forma ir *K. Rēzēni*, nevis *K.-Rēzēni*).

78. Ja vietvārdā ietilpst personas vārds (vārdi) un uzvārds, pieļaujams saīsināt personas vārdu (vārdus), norādot tikai iniciāli (iniciāļus) pirms uzvārda (piemēram, saliktā nosaukuma *Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris* saīsinātā forma ir *Z. A. Meierovica bulvāris*).

VII. Vietvārdu saglabāšanas un aizsardzības kārtība

79. Latvijas vietvārdi un ārvalstu vietvārdu tradicionālie latviskie atveidojumi uzskatāmi par Latvijas kultūras mantojumu. Valsts saglabā un aizsargā Latvijas vietvārdu mantojumu visā tā daudzveidībā, nepieļaujot nepamatotu vietvārdu maiņu vai atšķirību nivelēšanu starp kultūrvēsturiskajiem novadiem.

80. Kultūrvēsturiski nozīmīgie vietvārdi (ģeogrāfisko objektu nosaukumi, kuriem ir kultūrvēsturiska nozīme), tai skaitā ārvalstu vietvārdu kultūrvēsturiski nozīmīgie latviskie atveidojumi, ir valsts aizsardzībā.

81. Lai nodrošinātu vietvārda reģionālās, lokālās un tradicionālās formas kā kultūrvēsturiskas vērtības lietošanu un saglabāšanu, Valsts valodas centrs:

81.1. izvērtē Vietvārdu datubāzē esošo dabas objektu nosaukumu statusu un sniedz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai atzinumus atbilstoši šo noteikumu 27.punktam;

81.2. apstiprina un regulāri aktualizē ārvalstu vietvārdu tradicionālo un kultūrvēsturiski nozīmīgo atveidojumu sarakstu.

82. Vietvārdu aizsardzībā ievēro šādus pamatprincipus:

82.1. saglabāt vietvārdu vēsturiskās, reģionālās un lokālās formas;

82.2. nepieļaut kultūrvēsturiski nozīmīgo un valsts aizsargājamo vietvārdu maiņu;

82.3. nodrošināt vietvārdu standartizāciju atbilstoši Latvijas tradicionālajai kultūrvidei.

83. Privātpersonām un iestādēm ir pienākums saglabāt to īpašumā vai valdījumā esošo ģeogrāfisko objektu kultūrvēsturiski nozīmīgos nosaukumus.

84. Privātpersonas un iestādes normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā var iesniegt Valsts valodas centrā rakstiskus priekšlikumus konkrēta nosaukuma (nosaukumu) iekļaušanai valsts kultūrvēsturiski nozīmīgo vietvārdu sarakstā. Lēmumu par vietvārda iekļaušanu šajā sarakstā pieņem Valsts valodas centrs.

85. Pašvaldības var veidot vietējas nozīmes aizsargājamo vietvārdu sarakstus pēc Valsts valodas centra atzina saņemšanas. Atzinumu pieprasa šo noteikumu 16. punktā noteiktajā kārtībā.

(MK 27.03.2018. noteikumu Nr. 190 redakcijā)

86. Ārvalstu vietvārdu tradicionālos latviskos atveidojumus maina, tikai pamatojoties uz Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas atzinumu.

87. Šo noteikumu ievērošanu pārrauga Valsts valodas centrs.

VIII. Noslēguma jautājumi

88. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra ne vēlāk kā līdz 2016.gada 10.janvārim izvērtē Vietvārdu datubāzē esošo dabas objektu vietvārdu statusu un elektroniska saraksta veidā iesniedz Valsts valodas centrā priekšlikumus par oficiālo nosaukumu un oficiālo paralēlnosaukumu (ja tādi paredzēti) piešķiršanu dabas objektiem atbilstoši šo noteikumu 27.punktam, norādot dabas objektu veidu, administratīvi teritoriālo piederību un unikālo identifikatoru.

(MK 02.07.2013. noteikumu Nr.365 redakcijā)

89. Valsts valodas centrs sešu mēnešu laikā pēc šo noteikumu 88.punktā minēto priekšlikumu saņemšanas sniedz šo noteikumu 27.punktā minēto atzinumu.

90. Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra šo noteikumu 58.1.1.apakšpunktā minētā pakalpojuma sniegšanu uzsāk ne vēlāk kā līdz 2013.gada 1.janvārim.

Ministru prezidents V.Dombrovskis

Tieslietu ministrs G.Bērziņš

Pielikums
Ministru kabineta
2012.gada 10.janvāra noteikumiem Nr.50

Tradicionālie saīsinājumi vietvārdu saīsināto formu veidošanai

Nr.p.k.	Vietvārda sastāvdaļa	Saīsinājums
1.	Aprīņķis	apr.
2.	Austrumi, Austrumu	A
3.	Baseins	bas.
4.	Bulvāris	bulv.
5.	Ciems	c.
6.	Ceļš	ce (<i>vietvārdu katalogos un vārdnīcās</i>)
7.	Dambis	db.
8.	Dienvidi, Dienvidu	D
9.	Dienvidaustrumi, Dienvidaustrumu	DA
10.	Dienvidrietumi, Dienvidrietumu	DR
11.	Dīķis	d.; <i>vietvārdu katalogos un vārdnīcās arī dī</i>
12.	Dzelzceļa stacija	dzc.st.
13.	Dzelzceļš	dzc.
14.	Dzimavas	dzim.
15.	Ezers	ez.
16.	Garais, Garā, Garie, Garās	G.
17.	Gatve	g.
18.	Iela	ie.
19.	Īsais, Īsā, Īsie, Īsās	Ī.
20.	Jaunais, Jaunā, Jaunie, Jaunās	J.
21.	Jūra	j.
22.	Jūras līcis, jūraslīcis	j.l.
23.	Kalna (<i>saliktos nosaukumos</i>)	K.
24.	Kalns	k.
25.	Laukums	lauk.
26.	Lejas (<i>saliktos nosaukumos</i>)	Lj.
27.	Līcis	l.
28.	Lielais, Lielā, Lielie, Lielās	L.
29.	Līnija	līn.
30.	Mazais, Mazā, Mazie, Mazās	M.
31.	Mežs	m.; <i>vietvārdu katalogos un vārdnīcās arī me</i>
32.	Muiža	mž.; <i>vietvārdu katalogos un vārdnīcās arī mu</i>
33.	Novads	nov.

34.	Pagasts	pag.
35.	Pietura	pt.
36.	Pilsēta	pils.
37.	Pļava	pl.
38.	Prospekts	prosp.
39.	Purvs	p.; <i>vietvārdu katalogos un vārdnīcās arī pu</i>
40.	Pusmuiža	pmž.
41.	Pussala	pss.
42.	Rags (zemesrags)	r.
43.	Rajons	raj.
44.	Rietumi, Rietumu	R
45.	Sala	s.
46.	Skola	sk.
47.	Strauts	str.
48.	Svētais, Svētā, Svētie, Svētās	Sv.
49.	Šķērslīnija	šķ.līn.
50.	Šoseja	šos.
51.	Upe	u.
52.	Ūdenskrātuve	ūd.krāt.
53.	Vecais, Vecā, Vecie, Vecās	V.
54.	Ziemeļaustrumi, Ziemeļaustrumu	ZA
55.	Ziemeļi, Ziemeļu	Z
56.	Ziemeļrietumi, Ziemeļrietumu	ZR

Tieslietu ministrs G.Bērziņš